

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Економіко-правовий факультет
Кафедра цивільно-правових дисциплін

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти спеціальності 291
Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії

Одеса
Фенікс
2024

УДК 341(072)
М58

Рекомендовано до друку вченою радою
економіко-правового факультету
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
(протокол № 2 від 6 вересня 2024 р.)

Укладач:

Барський В. Р. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рецензенти:

Короткий Т. Р. – кандидат юридичних наук, доцент, віце-президент Української асоціації міжнародного права, провідний науковий співробітник Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»;

Саракуца М. О. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного права та правосуддя Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Міжнародне право : метод. рек. для здобувачів першого М58 (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії / уклад. В. Р. Барський ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 32 с.

Методичні рекомендації підготовлені відповідно до освітньої-професійної програми «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії.

У методичних рекомендаціях викладено зміст навчальної дисципліни за модулями та темами, питання до практичних занять, контрольні питання з навчальної дисципліни та список рекомендованих джерел.

УДК 341(072)

Зміст

ВСТУП	4
ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ	6
ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	9
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	17
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ	21
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	25
ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ	31

ВСТУП

«Міжнародне право» є нормативною начальною дисципліною. Необхідність її вивчення обумовлена значимістю питань, які пропонується опанувати здобувачам вищої освіти, до подальшої професійної діяльності у «трикутнику» міжнародне право – міжнародні відносини – зовнішня політика.

Мета. Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародне право» є формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії базових теоретичних знань з міжнародного права, а також практичних навичок проведення аналізу сучасних міжнародних відносин з точки зору їх відповідності міжнародно-правовим нормам в контексті світового досвіду та історичного розвитку України.

Завдання. Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- опанування системи теоретичних знань про міжнародне право як специфічну правову систему;
- вивчення загальних доктринальних положень сучасного міжнародного права, його історії, джерел, системи;
- розвиток навичок роботи з першоджерелами, зокрема міжнародними договорами;
- формування вміння комплексного та глибокого аналізу спірних міжнародних ситуацій;
- забезпечення розуміння та критичного осмислення основних тенденцій розвитку міжнародного права в контексті сучасних міжнародних відносин, та навпаки.

Очікувані результати: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: понятійно-термінологічний апарат міжнародного права; систему джерел міжнародного права; особливості дії норм міжнародного права та їх співвідношення з нормами національного права; порядок укладання та виконання міжнародних договорів; міжнародно-правову класифікацію територій; міжнародно-правовий статус фізичних осіб; засоби вирішення міжнародних супер-

ечок; особливості застосування норм окремих галузей міжнародного права – міжнародного права прав людини, міжнародного гуманітарного права та міжнародного кримінального права; визначальні тенденції розвитку міжнародного права у XXI столітті.

вміти: використовувати понятійно-термінологічний апарат міжнародного права у спілкуванні з представниками інших професійних груп різного рівня; працювати з першоджерелами міжнародного права, а також з джерелами національного законодавства, що забезпечують формування та реалізацію зовнішньої політики України; застосовувати норми міжнародного права для розв’язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин; аналізувати поведінку суб’єктів міжнародного права на предмет відповідності міжнародно-правовим принципам та нормам; відслідковувати вплив міжнародного права на міжнародні відносини; прогнозувати тенденції розвитку міжнародно-правового регулювання з огляду на характер розвитку міжнародних відносини.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ

Змістовий модуль 1 КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ТА ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Тема 1. Поняття, предмет, функції, етапи формування міжнародного права

Предмет та функції міжнародного права. Історичні етапи формування міжнародного права. Міжнародне право як правова система. Система сучасного міжнародного права, його галузі та інститути. Співвідношення міжнародного публічного і міжнародного приватного права. Співвідношення національного і міжнародного права. «Трикутник» міжнародне право – міжнародні відносини – зовнішня політика. Співвідношення норм міжнародного права та норм національного законодавства України про зовнішньополітичну діяльність.

Тема 2. Джерела міжнародного права

Види норм міжнародного права. Норми «*jus cogens*». Загальновизнаний перелік джерел міжнародного права. Міжнародний договір – основне джерело міжнародного права. Порядок укладання, форми, структура, мова та найменування міжнародних договорів. Класифікація міжнародних договорів за законодавством України. Підписання та ратифікація, анулювання та денонсація міжнародних договорів. Міжнародний звичай. Принципи міжнародного права. Проблема екстериторіальної та екстратериторіальної дії норм права.

Тема 3. Суб'єкти міжнародного права

Поняття та види суб'єктів міжнародного права. Держави – основні суб'єкти міжнародного права. Міжнародна правосуб'єктність націй та народів, які борються за незалежність. Міжнародні міждержавні організації – похідні (вторинні) суб'єкти міжнародного права. Міжнародна правосуб'єктність Європейського Союзу. Проблема міжнародної правосуб'єктності державоподібних утворень. Проблема міжнародної правосуб'єктності фізичних осіб та неурядових організацій. Інститут визнання в міжнародному праві.

Процедура визнання іноземних держав за законодавством України. правонаступництво в міжнародному праві. правонаступництво України щодо міжнародних договорів.

Змістовий модуль 2

ОКРЕМІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ІНСТИТУТИ ТА ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Тема 4. Населення в міжнародному праві

Поняття населення в міжнародному праві. Міжнародно-правова регламентація громадянства (підданства). Способи набуття та втрати громадянства (підданства). Особливості правового статусу осіб з подвійним громадянством. Особливості правового статусу осіб без громадянства. Міжнародно-правова регламентація статусу іноземців. Міжнародно-правовий статус осіб, що шукають притулку. Правовий режим біженців. Правовий режим осіб, яким надано тимчасовий захист. Правовий режим осіб, яким надано спеціальний або додатковий захист. Правові підстави та наслідки депортації та екстрадиції.

Тема 5. Територія в міжнародному праві

Поняття та міжнародно-правова класифікація територій. Державна територія і державний суверенітет. Державні кордони: поняття, види, порядок встановлення. Простори з міжнародним та зі змішаним режимами. Внутрішні й територіальні води. Правовий режим прилеглої зони. Правовий режим континентального шельфу та виключної економічної зони. Правовий режим відкритого моря, міжнародних рік та міжнародних проток. Правовий режим повітряного простору. Міжнародно-правовий режим Антарктики. Міжнародно-правовий режим Арктики.

Тема 6. Міжнародно-правовий механізм вирішення міжнародних суперечок

Міжнародні суперечки та засоби їх вирішення. Поняття «ситуація» і «суперечка» в міжнародному праві. Поняття «сили» в міжнародному праві та умови її застосування. Поняття «війна» в міжнародному праві. Принцип мирного вирішення міжнародних суперечок. Миротворчі місії ООН. Безпосередні переговори, посе-

редництво, добрі послуги. Міжнародна процедура з примирення. Вирішення суперечок у міжнародних організаціях. Інструменти ОБСЄ з мирного врегулювання суперечок. Багатосторонні групи з мирного врегулювання. Міжнародний арбітраж. Міжнародне правосуддя в механізмі вирішення міжнародних суперечок. Міжнародні судові інституції: юридична природа, види, юрисдикція. Організаційно-правове забезпечення представництва інтересів України в міжнародних судових інституціях.

Тема 7. Міжнародне право прав людини

Міжнародні стандарти прав людини: поняття та класифікація. Інституційний механізм моніторингу та захисту прав людини ООН. Міжамериканська система та інституційний механізм захисту прав людини. Африканська система та інституційний механізм захисту прав людини. Міждержавне співробітництва з питань захисту прав людини в Південно-Східній Азії. Особливості становлення системи захисту прав людини в країнах ісламу. Права людини в системі цінностей Європейського Союзу. Інституційний механізм захисту прав людини Ради Європи. Гуманітарна інтервенція: політико-правові аспекти.

Тема 8. Міжнародне гуманітарне право

Поняття, предмет, етапи становлення міжнародного гуманітарного права. Джерела міжнародного гуманітарного права. Принципи міжнародного гуманітарного міжнародного права. Поняття та види збройних конфліктів. Учасники і жертви збройних конфліктів. Заборонені методи і засоби ведення війни. Режим воєнної окупації. Захист цивільного населення. Режим військового полону. Ведення морської війни. Імплементация міжнародного гуманітарного права.

Тема 9. Міжнародне кримінальне право

Поняття предмет, етапи становлення міжнародного кримінального права. Римський Статут як джерело норм міжнародного кримінального права. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду. Міжнародно-правовий механізм притягнення до відповідальності за міжнародні злочини. Особливості виконання рішень Міжнародного кримінального суду. Україна та Міжнародний кримінальний суд: еволюція та розвиток взаємовідносин.

ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 1 КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ТА ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Практичне заняття 1

Тема 2. Джерела міжнародного права.

Мета заняття: опанувати доктринальні засади міжнародного права; визначити специфіку його джерел у порівнянні з джерелами національного права; оцінити ефективність норм міжнародного права у регулюванні сучасних міжнародних відносин; проаналізувати потенціал впливу норм міжнародного права на національні правопорядки.

Питання для обговорення: Джерела міжнародного права. Види норм міжнародного права. Дія норма міжнародного права у просторі, часі та за колом осіб. Міжнародний договір як основне джерело міжнародного права. Підписання та ратифікація, анулювання та денонсація міжнародних договорів. Принципи міжнародного права. Звичасві норми міжнародного права.

Самостійна робота: ознайомитись з бібліографією, рекомендованою до теми; ознайомитись з тематичним тезаурусом; підготуватись до аналізу складеного глосарію ключових тематичних термінів, індивідуального опитування та участі в обговоренні проблемних питань; інформаційного пошуку з використанням спеціалізованих електронних баз даних та автоматизованих інформаційно-пошукових систем захист тематичної доповіді/презентації.

Тематика презентацій:

1. Статика та динамізм міжнародно-правового регулювання.
2. Міжнародний правотворчий процес.

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми
Правові джерела: [1, 2, 15, 16]
Основна література: [1, 2, 3, 4, 5]
Додаткова література: [1, 2, 7, 10, 14, 15, 17, 18]

Практичне заняття 2

Тема 3. Суб'єкти міжнародного права

Мета заняття: дослідити концепції державотворення та правосуб'єктності в міжнародному праві; визначити первинних та похідних (вторинних) суб'єктів міжнародного права; проаналізувати проблеми правосуб'єктності новітніх акторів міжнародних відносин; проаналізувати інститут визнання в міжнародному праві і його значення в побудові міжнародних відносин.

Питання для обговорення: Поняття та види суб'єктів міжнародного права. Держава як основний суб'єкти міжнародного права. Міжнародні організації як похідні (вторинні) суб'єкти міжнародного права. Міжнародна правосуб'єктність націй та народів, які борються за незалежність. Проблема міжнародної правосуб'єктності міжнародних неурядових організацій. Проблема міжнародної правосуб'єктності фізичних осіб. Визнання в міжнародному праві. Правонаступництво в міжнародному праві.

Самостійна робота: ознайомитись з бібліографією, рекомендованою до теми; ознайомитись з тематичним тезаурусом; підготуватись до індивідуального опитування та участі в обговоренні проблемних питань, захисту тематичної доповіді/презентації.

Тематика презентацій:

1. Правонаступництво та континуїтет у міжнародному праві.
2. Україна як суб'єкт міжнародного права та міжнародних відносин.

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми
Правові джерела: [1, 3, 4, 17, 18]
Основна література: [1, 2, 3, 4, 5]
Додаткова література: [11, 19, 20]

Змістовий модуль 2
ОКРЕМІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ІНСТИТУТИ
ТА ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Практичне заняття 3

Тема 4. Територія в міжнародному праві

Мета заняття: дослідити просторовий вимір міжнародного права; проаналізувати специфіку просторів з міжнародним, змішаним та національним режимами; визначити умови та порядок встановлення державних кордонів; проаналізувати сучасні територіальні претензії та спори як чинник загострення міжнародних відносин.

Питання для обговорення: Поняття і види просторів. Державна територія та державні кордони. Простори з міжнародним та зі змішаним режимами. Правовий режим внутрішніх та територіальних вод. Правовий режим прилеглої зони. Правовий режим континентального шельфу та виключної економічної зони. Правовий режим повітряного простору. Екстериторіальна дія норм національного права. Екстратериторіальна дія норм національного права. Правові наслідки оренди державної території іноземною державою.

Самостійна робота: ознайомитись з бібліографією, рекомендованою до теми; ознайомитись з тематичним тезаурусом; підготуватись до аналізу глосарію ключових тематичних термінів, індивідуального опитування та участі в обговоренні проблемних питань, захисту тематичної доповіді/презентації.

Тематика презентацій:

1. Міжнародно-правовий статус сучасних державних кордонів України.
2. Особливості правового статусу ділянки автомобільної дороги Одеса – Рені в районі населеного пункту Паланка Республіки Молдова, а також земельної ділянки, по якій вона проходить, і режиму їх експлуатації.

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: [1, 19, 23, 24]

Основна література: [1, 2, 3, 4, 5]

Додаткова література: [11]

Практичне заняття 4

Тема 5. Населення в міжнародному праві

Мета заняття: дослідити соціальний вимір міжнародного права; проаналізувати внесок норм міжнародного права у розвиток правових інститутів «статус особистості», «громадянство (підданство)», «притулок»; проаналізувати правові наслідки та ризики подвійного громадянства, безгромадянства, «інвестиційного резидентства».

Питання для обговорення: Населення держави та її юрисдикція. Склад населення. Громадянство, способи набуття громадянства, способи втрати громадянства. Подвійне громадянство: правові та політичні виклики. Право притулку. Правовий режим міжнародного захисту. Правовий режим тимчасового захисту. Поняття політичного притулку та умови його надання.

Самостійна робота: ознайомитись з бібліографією, рекомендованою до теми; ознайомитись з тематичним тезаурусом; підготуватись до аналізу глосарію ключових тематичних термінів, індивідуального опитування та участі в обговоренні проблемних питань, інформаційного пошуку з використанням спеціалізованих електронних баз даних та автоматизованих інформаційно-пошукових систем, захисту тематичної доповіді/презентації.

Тематика презентацій:

1. Регламентация правового стану фізичних осіб у міжнародному праві.
2. Міжнародно-правові аспекти множинного громадянства.

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: [1, 20, 22]

Основна література: [1, 2, 3, 4, 5]

Додаткова література: [23, 24, 25]

Практичне заняття 5

Тема 6. Міжнародно-правовий механізм вирішення міжнародних суперечок

Мета заняття: дослідити чинники конфліктогенності міжнародних систем; проаналізувати сучасні мирні форми вирішення міжнародних суперечок; на основі аналізу рішень міжнародних судових інституцій оцінити потенціал міжнародного правосуддя для захисту національних інтересів України; дослідити організаційно-правове забезпечення представництва інтересів України в міжнародних судових інституціях. Дослідити справи України проти РФ в міжнародних судах і арбітражах.

Питання для обговорення: Міжнародні суперечки та засоби їх вирішення. Мирні засоби вирішення міжнародних суперечок за Статутом ООН. Суперечки та їх вирішення у міжнародних організаціях. Міжнародне правосуддя в механізмі вирішення міжнародних суперечок. Міжнародний арбітраж. Захист національних інтересів України в міжнародних судових інституціях.

Самостійна робота: ознайомитись з бібліографією, рекомендованою до теми; ознайомитись з тематичним тезаурусом; підготуватись до аналізу глосарію ключових тематичних термінів, індивідуального опитування та участі в обговоренні проблемних питань, інформаційного пошуку з використанням спеціалізованих електронних баз даних та автоматизованих інформаційно-пошукових систем, захисту тематичної доповіді/презентації.

Тематика презентацій:

1. Юридичний зміст принципу мирного розв'язання міжнародних суперечок.
2. Міжнародні судові інституції: поняття, ознаки та види.

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: [1, 5]

Основна література: [1, 2, 3, 4, 5]

Додаткова література: [17, 21, 22, 18]

Практичне заняття 6

Тема 7. Міжнародне право прав людини

Мета заняття: дослідити ефективність норм міжнародного права щодо захисту прав людини; співвіднести регулювання на міжнародно-правовому та національно-правовому рівнях в структурі інституту прав людини; дослідити специфіку регіональних інституційних механізмів захисту прав людини, оцінити потенціал сучасних універсальних та регіональних правозахисних інституційних механізмів для захисту прав громадян України.

Питання для обговорення: Поняття та етапи формування міжнародного права прав людини. Специфіка міжнародного захисту прав людини. Інституційний механізм ООН моніторингу та захисту прав людини. Регіональні інституційні механізми моніторингу та захисту прав людини. Діяльність Ради Європи з формування стандартів прав людини. Особливості юрисдикції Європейського суду за прав людини. Значення Європейської конвенції з прав людини і практики Європейського суду з прав людини для формування правопорядків держав-членів Ради Європи.

Самостійна робота: ознайомитись з бібліографією, рекомендованою до теми; ознайомитись з тематичним тезаурусом; підготуватись до аналізу глосарію ключових тематичних термінів, індивідуального опитування та участі в обговоренні проблемних питань, інформаційного пошуку з використанням спеціалізованих електронних баз даних та автоматизованих інформаційно-пошукових систем, захисту тематичної доповіді/презентації.

Тематика презентацій:

1. Міжнародно-правовий аспект інституту прав людини.
2. Форми міжнародно-правового захисту прав людини.

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: [1, 6, 7, 8, 9]

Основна література: [1, 2, 3, 4, 5]

Додаткова література: [3, 12, 13]

Практичне заняття 7

Тема 8. Міжнародне гуманітарне право

Мета заняття: проаналізувати історичні етапи розвитку, функції та систему джерел міжнародного гуманітарного права; оцінити ефективність міжнародного гуманітарного права у сучасних міжнародних відносинах; оцінити механізми імплементації міжнародного гуманітарного права, дослідити порушення міжнародного гуманітарного права під час міжнародного збройного конфлікту, спричиненого агресією РФ проти України.

Питання для обговорення: Поняття міжнародного гуманітарного права та специфіка його визначення. «Право Гааги». «Право Женеви». Поняття та види збройних конфліктів. Правові наслідки початку та закінчення війни. Учасники і жертви збройних конфліктів. Заборонені засоби і методи ведення війни. Правовий режим воєнного стану та режим воєнної окупації. Захист культурної спадщини в міжнародному гуманітарному праві.

Самостійна робота: ознайомитись з бібліографією, рекомендованою до теми; ознайомитись з тематичним тезаурусом; підготуватись до аналізу глосарію ключових тематичних термінів, індивідуального опитування та участі здобувачів в обговоренні проблемних питань, інформаційного пошуку з використанням спеціалізованих електронних баз даних та автоматизованих інформаційно-пошукових систем, захисту тематичної доповіді/презентації; розв'язання ситуаційних вправ.

Тематика презентацій:

1. Вплив міжнародного збройного конфлікту, спричиненого агресією РФ проти України на розвиток міжнародного гуманітарного права.

2. Роль Міжнародного комітету Червоного Хреста у імплементації міжнародного гуманітарного права.

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: [10, 11, 12, 13]

Основна література: [1, 2, 3, 4, 5]

Додаткова література: [4, 5, 16]

Практичне заняття 8

Тема 9. Міжнародне кримінальне право

Мета заняття: проаналізувати історичні етапи розвитку, функції та систему джерел міжнародного кримінального права; дослідити особливості сучасної інституційної моделі міжнародного кримінального правосуддя; визначити взаємозв'язок норм міжнародного гуманітарного права та міжнародного кримінального права в контексті їх застосування у контексті притягнення до кримінальної відповідальності за воєнні злочини.

Питання для обговорення: Поняття міжнародного кримінального права. Основні етапи становлення міжнародного кримінального права. Римський Статут як джерело норм міжнародного кримінального права. Предметна юрисдикція Міжнародного кримінального суду. Територіальна юрисдикція Міжнародного кримінального суду. Часова юрисдикція Міжнародного кримінального суду. Персональна юрисдикція Міжнародного кримінального суду. Особливості організації розслідування міжнародних злочинів Міжнародним кримінальним судом.

Самостійна робота: ознайомитись з бібліографією, рекомендованою до теми; ознайомитись з тематичним тезаурусом; підготуватись до аналізу глосарію ключових тематичних термінів, індивідуального опитування та участі в обговоренні проблемних питань, інформаційного пошуку з використанням спеціалізованих електронних баз даних та автоматизованих інформаційно-пошукових систем, захисту тематичної доповіді/презентації.

Тематика презентацій:

1. Міжнародне кримінальне правосуддя як форма міждержавного співробітництва.
2. Співробітництво України з Міжнародним кримінальним судом в контексті агресії РФ проти України.

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: [14]

Основна література: [1, 2, 3, 4, 5]

Додаткова література: [6, 8]

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет та функції міжнародного права.
2. Історичні етапи формування міжнародного права.
3. Міжнародне право як правова система.
4. Система сучасного міжнародного права, його галузі та інститути.
5. Співвідношення національного і міжнародного права.
6. «Трикутник» міжнародне право – міжнародні відносини – зовнішня політика.
7. Співвідношення норм міжнародного права та норм національного законодавства України про зовнішньополітичну діяльність.
8. Джерела міжнародного права.
9. Співвідношення міжнародного публічного і міжнародного приватного права.
10. Види норм міжнародного права.
11. Норми «*jus cogens*».
12. Загальновизнаний перелік джерел міжнародного права.
13. Міжнародний договір – основне джерело міжнародного права.
14. Порядок укладання, форми, структура, мова та найменування міжнародних договорів.
15. Класифікація міжнародних договорів за законодавством України.
16. Підписання та ратифікація, анулювання та денонсація міжнародних договорів.
17. Міжнародний звичай.
18. Принципи міжнародного права.
19. Проблема екстериторіальної та екстратериторіальної дії норм права.
20. Поняття та види суб'єктів міжнародного права.
21. Держави – основні суб'єкти міжнародного права.

22. Міжнародна правосуб'єктність націй та народів, які борються за незалежність.
23. Міжнародні міжурядові організації – похідні (вторинні) суб'єкти міжнародного права.
24. Міжнародна правосуб'єктність Європейського Союзу.
25. Проблема міжнародної правосуб'єктності державоподібних утворень.
26. Проблема міжнародної правосуб'єктності фізичних осіб та неурядових організацій.
27. Інститут визнання в міжнародному праві.
28. Процедура визнання іноземних держав за законодавством України.
29. Правонаступництво в міжнародному праві
30. Правонаступництво України щодо міжнародних договорів.
31. Поняття населення в міжнародному праві.
32. Міжнародно-правова регламентація громадянства (підданства).
33. Способи набуття та втрати громадянства (підданства).
34. Особливості правового статусу осіб з подвійним громадянством.
35. Особливості правового статусу осіб без громадянства.
36. Міжнародно-правова регламентації статусу іноземців.
37. Міжнародно-правовий статус осіб, що шукають притулку.
38. Правовий режим біженців.
39. Правовий режим осіб, яким надано тимчасовий захист.
40. Правовий режим осіб, яким надано спеціальний або додатковий захист.
41. Правові підстави та наслідки депортації та екстрадиції.
42. Поняття та міжнародно-правова класифікація територій.
43. Державна територія і державний суверенітет.
44. Державні кордони: поняття, види, порядок встановлення.
45. Простори з міжнародним та зі змішаним режимами.
46. Внутрішні й територіальні води.
47. Правовий режим прилеглої зони.
48. Правовий режим континентального шельфу та виключної економічної зони.

49. Правовий режим відкритого моря, міжнародних рік та міжнародних проток.
50. Правовий режим повітряного простору.
51. Міжнародно-правовий режим Антарктики.
52. Міжнародно-правовий режим Арктики.
53. Міжнародні суперечки та засоби їх вирішення.
54. Поняття «ситуація» і «суперечка» в міжнародному праві.
55. Поняття «сили» в міжнародному праві та умови її застосування.
56. Поняття «війна» в міжнародному праві.
57. Принцип мирного вирішення міжнародних суперечок.
58. Миротворчі місії ООН.
59. Безпосередні переговори, посередництво, добрі послуги.
60. Міжнародна процедура з примирення.
61. Вирішення суперечок у міжнародних організаціях.
62. Інструменти ОБСЄ з мирного врегулювання суперечок.
63. Багатосторонні групи з мирного врегулювання.
64. Міжнародний арбітраж.
65. Міжнародне правосуддя в механізмі вирішення міжнародних суперечок.
66. Міжнародні судові інституції: юридична природа, види, юрисдикція.
67. Організаційно-правове забезпечення представництва інтересів України в міжнародних судових інституціях.
68. Міжнародні стандарти прав людини: поняття та класифікація.
69. Інституційний механізм моніторингу та захисту прав людини ООН.
70. Міжамериканська система та інституційний механізм захисту прав людини.
71. Африканська система та інституційний механізм захисту прав людини.
72. Міждержавне співробітництво з питань захисту прав людини в Південно-Східній Азії.
73. Особливості становлення системи захисту прав людини в країнах ісламу.
74. Права людини в системі цінностей Європейського Союзу.
75. Інституційний механізм захисту прав людини Ради Європи.

76. Гуманітарна інтервенція: політико-правові аспекти.
77. Поняття, предмет, етапи становлення міжнародного гуманітарного права.
78. Джерела міжнародного гуманітарного права.
79. Принципи міжнародного гуманітарного міжнародного права.
80. Поняття та види збройних конфліктів.
81. Учасники і жертви збройних конфліктів.
82. Заборонені методи і засоби ведення війни.
83. Режим воєнної окупації.
84. Захист цивільного населення.
85. Режим військового полону.
86. Ведення морської війни.
87. Імплементация міжнародного гуманітарного права.
88. Поняття предмет, етапи становлення міжнародного кримінального права.
89. Римський Статут як джерело норм міжнародного кримінального права.
90. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду.
91. Міжнародно-правовий механізм притягнення до відповідальності за міжнародні злочини.
92. Особливості виконання рішень Міжнародного кримінального суду.
93. Україна та Міжнародний кримінальний суд: еволюція та розвиток взаємовідносин.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Методичні рекомендації щодо підготовки презентації

Презентація – це особливий документ із мультимедійним вмістом, демонстрація якого керується користувачем. Презентація складається з певної послідовності слайдів. Для створення презентацій здобувачі можуть використовувати загальнодоступні програми: Visme, Haiku Deck, Prezi, Microsoft Powerpoint, Canva, Google Slides тощо.

Презентація повинна бути продуктивного типу, тобто містити творче осмислення обраної теми. Презентація застосовується в навчальному процесі як спосіб оцінювання не тільки знань здобувача, а ще і його вміння опрацьовувати та аналізувати джерела інформації. Виконання здобувачем презентацій стимулює творчі здібності та дозволяє повністю розкрити його потенціал до самостійної роботи, стимулює soft skills.

Вимоги до презентації:

- здобувач самостійно обирає тему презентації серед запропонованих викладачем тем, які містяться після плану кожного практичного заняття;
- дизайн презентації має бути простим та лаконічним;
- кожен слайд повинен мати заголовок;
- не варто заповнювати слайд великою кількістю інформації, найбільш важливу інформацію бажано поміщати до центру слайду;
- для тексту та фону слайду використовуються контрастні кольори;
- мультимедійне оформлення слайду не повинно відволікати увагу від його змістовної частини;
- завершувати презентацію слід коротким резюме, що містить її основні положення, важливі дані, які прозвучали в доповіді, тощо;

- презентації має бути виконана українською мовою;
- презентація має бути виконана грамотна та акуратно;
- обсяг презентації повинен бути таким, щоб повністю розкрити суть тематики та містити всі необхідні структурні елементи. Рекомендовано не менше 10 та не більше 20 слайдів.

Захист презентації проходить на практичному занятті. Час виступу 7-10 хвилин. Здобувачі послідовно демонструють слайди за допомогою проєктора, супроводжуючи їх коментарями, посиланнями тощо. Якщо заняття відбувається в он-лайн форматі, здобувачі демонструють слайди за допомогою програм для організації відеоконференцій.

Оцінювання захисту проводиться згідно наведеної нижче методики оцінювання. Перевіряється володіння матеріалом викладачем в презентації та загальне розуміння за тематикою презентації. Підготовлену презентацію здобувачі завантажують на відповідний Google диск.

Методичні рекомендації щодо складання глосарію ключових тематичних термінів

Глосарій ключових тематичних термінів – це група спеціалізованих термінів, які здобувачі визначили для побудови узгодженої загальної термінології навчальної дисципліни. Глосарій складається до кожної з визначених тем навчальної дисципліни. Обсяг глосарію по кожній темі має складати 10-15 термінів.

На початковому етапі складання глосарію здобувачам слід ознайомитися з правовими актами та бібліографією, рекомендованою до вивчення теми. На підставі їх аналізу здобувачі повинні визначити терміни, які найбільш часто зустрічаються, і скласти з них список.

Після цього починається робота зі складання статей глосарія. Стаття глосарія – це визначення терміна. Вона складається із двох частин:

1. точне формулювання терміна в називному відмінку;
2. змістовна частина, що об'ємна розкриває зміст даного терміна.

При складанні глосарію здобувачі мають дотримуватись наступних вимог:

- прагнути до максимальної точності та достовірності інформації;
- використовувати терміни, які наводяться в правових джерелах та уникати жаргонізмів. У разі вживання такого, дайте йому коротке та зрозуміле пояснення;
- наводити приклад-контекст, у якому може вживати даний термін (посилання на джерело).

Перелік термінів та визначень слід оформляти у вигляді списку термінологічних статей, розташованих у алфавітному порядку.

Список термінологічних статей розташовується стовпцем без розділових знаків в кінці. Зліва без абзацного відступу наводяться терміни, праворуч через тире – їх визначення.

Для створення використання застосунку «Google Документи» здобувачі повинні мати обліковий запис Google. Застосунок «Google Документи» доступний на всіх пристроях і платформах. Більш детальна інформація щодо роботи із застосунком «Google Документи» на вебсторінці <https://support.google.com>

Методичні рекомендації щодо проведення інформаційного пошуку з використанням спеціалізованих електронних баз даних та автоматизованих інформаційно-пошукових систем

Інформаційний пошук являє собою процес виявлення в деякій множині документів тих, які присвячені зазначеній темі (предмету), задовольняють заздалегідь визначеним умовам пошуку (запиту) або містять необхідні (відповідні інформаційної потреби) факти, відомості, дані.

Інформаційний пошук складається з етапів:

1. Уточнення інформаційної потреби та формулювання запиту.
2. Вибір джерел інформації, які відповідають запиту користувача.
3. Вилучення інформації з інформаційних масивів
4. Оцінка результатів пошуку.

Для проведення інформаційного пошуку здобувачам рекомендовано використовувати спеціалізовані електронні бази даних та автоматизовані інформаційно-пошукові системи, які розміщені на: офіційному вебсайті системи документації ООН (<https://documents.un.org>), офіційному вебсайті Ради Європи (<https://www.coe.int>), офіційному вебсайті законодавства та інших публічних документів Європейського Союзу EUR-Lex (<https://eur-lex.europa.eu>), офіційному вебпорталі Верховної Ради України (<https://zakon.rada.gov.ua>), офіційному вебсайті Міністерства закордонних справ України (<https://mfa.gov.ua>), офіційному вебсайті Міністерства юстиції України (<https://minjust.gov.ua>) та інших.

Для пошуку адреси сервера з інформацією, що вас цікавить, потрібно ввести в поле пошукової системи ключове слово, кілька слів або фразу. Тим самим надсилається пошуковій системі запит. Результати пошуку видаються у вигляді списку адрес вебсторінок, або документів на яких зустрілися ці слова.

Результати пошуку – сторінка пошукової системи із списком посилань, видана на пошуковий запит користувача. Посилання на документи ранжуються в порядку зменшення релевантності відповіді на запит.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Правові джерела:

1. Статут Організації Об'єднаних Націй : Міжнародний документ від 26.09.1945 р. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
2. Віденська конвенція про право міжнародних договорів : Міжнародний документ від 23.05.1969 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text
3. Віденська Конвенція № 1138 про дипломатичні зносини. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU61K03U>
4. Віденська Конвенція про консульські зносини : Міжнародний документ від 24.04.1963 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU63K02R>
5. Заключний акт Ради з безпеки і співробітництва в Європі : Міжнародний документ від 01.08.1975 р. URL: <https://www.osce.org/helsinki-final-act>
6. Конвенція про статус біженців : Міжнародний документ від 28.07.1951 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
7. Конвенція про скорочення безгромадянства : Міжнародний документ від 30.08.1961 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_240#Text
8. Директива Ради 2001/55/ЄС про мінімальні стандарти для надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та про заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами щодо прийому таких осіб та відповідальності за наслідки такого прийому від 20.07.2001 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU01293>
9. Конвенція про режим проток : Міжнародний договір від 20.07.1936 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_228/card2#Card
10. Договір про Антарктику. Міжнародний договір від 01.12.1959 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_224#Text

11. Загальна декларація прав людини : Міжнародний документ від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

12. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : Міжнародний документ від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

13. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права : Міжнародний документ від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

14. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) : Міжнародний документ від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

15. Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях : Міжнародний документ від 12.08.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text

16. Конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі : Міжнародний документ від 12.08.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_152#Text

17. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими : Міжнародний документ від 12.08.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text

18. Конвенція про захист цивільного населення під час війни : Міжнародний документ від 12.08.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text

19. Римський статут Міжнародного кримінального суду : Міжнародний документ від 17.07.1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text

20. The International Court of Justice Judgment in the case concerning Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine). 3 February 2009. URL: <https://www.icj-cij.org/case/132/judgments>

21. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

22. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. *Офіційний вісник України*. 2004. № 35. Ст. 2317. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

23. Про правонаступництво України : Закон України 12.09.1991 р. № 1543-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 46. Ст. 617. URL:

24. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VІ. *Офіційний вісник України*. 2010. № 55. Ст. 1840. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17/card2#Card>

25. Про затвердження Положення про Міністерство закордонних справ : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 р. № 281. *Офіційний вісник України*. 2016. № 30. Ст. 1195. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF#Text>

26. Додатковий протокол до Договору між Україною і Республікою Молдова про державний кордон щодо передачі у власність Україні ділянки автомобільної дороги Одеса – Рені в районі населеного пункту Паланка Республіки Молдова, а також земельної ділянки, по якій вона проходить, і режиму їх експлуатації : Міжнародний документ від 18.08.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

27. Про Консульський статут України : Указ Президента України від 02.04.1994 р. №127/94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/94#Text>

28. Про затвердження Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України Наказ Міністерства оборони України від 23.03.2017 р. № 164. *Офіційний вісник України*. 2017. № 61. Ст. 1886. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0704-17#Text>

Основна:

1. Міжнародне публічне право: основи теорії : навчально-методичний посібник / Х. Н. Бехруз, С. С. Андрейченко, М. В. Грушко та ін. Одеса : Видавництво «Юридика». 2023. 252 с.

2. Антонович М. М. Міжнародне право: Навчальний посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Юрінком Інтер. 2021. 384 с.

3. Войціховський, А. В. Міжнародне право : підручник / А. В. Войціховський; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків. 2020. 544 с.

4. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право: підручник. Одеса : Право. 2020. 648 с.

5. Міжнародне публічне право: Підручник. У 2х т. (В.В. Мицик, М.В. Буроменський, М.М. Гнатівський та ін.) За ред.

В.В. Мицика. – 2-ге вид., змін. – Харків: Право, 2020. Т. 1. 416 с., Т. 2. 623 с.

Додаткова:

1. Буткевич О. В. Історія міжнародного права: підручник. Київ: Ліра-К. 2019. 416 с.

2. Міжнародне право у світі динамічних змін: контури майбутнього міжнародного правопорядку : колект. монографія / наук. ред.: Василь Репецький, Ігор Земан, Віталій Гутник ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Ф-т міжнар. відносин. Львів : ЛНУ імені Івана Франка ; Дрогобич : Коло, 2021. 418 с.

3. Права людини у міжнародному праві : підручник / за заг. ред. канд. юрид. наук, доцента А. В. Войціховського; [Бакумов О. С., Варунц Л. Д., Войціховський А. В., Гудзь Т. І. та ін.]; передм. А. В. Войціховський. Харків : ООО «Планета-Принт», 2021. 404 с.

4. Мельцер Н. Міжнародне гуманітарне право. Загальний курс : довідкове видання. Київ. 2020. 398 с. URL: <https://blogs.icrc.org/ua/2021/05/203/ihl-comprehensive-intro/>

5. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право : навч.-метод. посіб. 3-тє вид., перероб. та доп. / М. Єлігулашвілі, О. Козорог, Т. Короткий, І. Костюк, Т. Ремех, Н. Хендель ; за заг. ред. Т. Короткого ; УГСПЛ ; ТЧХУ. Київ; Одеса : Фенікс, 2024. URL: <https://www.helsinki.org.ua/publications/>

6. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності) : підручник / В. А. Гринчак та ін.. Харків : Право, 2019. 440 с.

7. Буткевич О. Методи дослідження історії міжнародного права: дискусія і нові виклики. *Український часопис міжнародного права*. 2022. № 2. URL: https://jusintergentes.com.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=334:%E2%84%962-2022&Itemid=182&lang=uk.

8. Кориневич А., Короткий Т. Спеціальний трибунал щодо злочину агресії проти України: realpolitik проти невідворотності покарання за злочин агресії. *Український часопис міжнародного права*. 2022. № 2. URL: https://jusintergentes.com.ua/index.php?option=com_k2&view=item&d=334:%E2%84%962-2022&Itemid=182&lang=uk.

9. Богуцький П. Правовий режим гарантій безпеки України: досвід міждисциплінарного дослідження. *Український часопис*

міжнародного права. 2022. № 2. URL: https://jusintergentes.com.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=334:%E2%84%962-2022&Itemid=182&lang=uk

10. Короткий Т. Р. «Вічна криза» міжнародного права / Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. *Від теорії міжнародного права до практики захисту прав людини. Liber Amicorum до 60-річчя проф. В.В. Мицика : моногр. / авт. кол. ; за ред. О. В. Задорожнього та О. Р. Поєдинок*. Київ; Одеса : Фенікс. 2016. С. 17-44.

11. Барський В. Р. Міжтериторіальне співробітництво регіонів: на матеріалах Одеської області. *Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища: матеріали 9-ї Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 25 верес. 2020 р.)*. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова. 2020. С. 54-58.

12. Dvornichenko, D. i Barskyu, V. The EU and responsibility to protect: case studies on the EU's response to mass atrocities in Libya, South Sudan and Myanmar. *InterEULawEasť*. 2020. № 7 (1). P. 117-138. URL: <https://hrcak.srce.hr/240327>

13. Левенець А. В. Гуманітарна інтервенція як виняток з принципу невтручання у справи держав / А. В. Левенець, О. Г. Хрещева. *Вісник Одеського національного університету. Правознавство*. 2019. Т. 24, вип. 1(34). С. 32-40. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/items/ad9798a7-eb3e-4b34-91fb-3835d33e71dc>

14. Нігрєєва О. О. «М'яке право» у міжнародній системі: до питання про зміст та функції. *Правова держава*. 2018. № 31. С. 147-153. URL: <http://pd.onu.edu.ua/article/view/143485>

15. Маньгора В. В. Реформування правової системи України під впливом міжнародного права. *Інформація і право*. 2021. № 3. С. 35-40. URL: <http://jnas.nbuiv.gov.ua/article/UJRN-0001286723>

16. Бехруз Х. Н. Поняття війни у міжнародному праві: проблеми концептуалізації [Електронний ресурс]. *Юридичний науковий електронний журнал : електронне наукове фахове видання*. 2023. № 2. С. 558-561. URL: <http://www.lsej.org.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=159>

17. Степаненко К.В. Принцип міжнародного співробітництва в сучасних міжнародних відносинах. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 4. С. 602-606. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/287376>

18. Галушка І. С. Співвідношення права Європейського Союзу з міжнародним правом. *Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку* : зб. наук. ст. за матеріалами I наук. пр. акт. конф. з європ. права, м. Харків, 24 квіт. 2018 р. Харків. 2018. С. 105-109. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/15141>
19. Кулеба Д. Міжнародна правосуб'єктність: теорія і її перспективи. *Альманах міжнародного права*. 2010. Вип. 2. С. 70-83. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>
20. Пасечник О. Щодо питань розвитку окремих компонентів міжнародної правосуб'єктності. *Law. State. Technology*. 2023. № 2. С. 57-63. URL: <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/lst/article/view/294>
21. Патлашинська І.В. Аналіз шляхів мирного вирішення міжнародних спорів: відповідь на сучасні виклики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 568-572. URL: <http://www.lsej.org.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=154>
22. Тропін З. В. Сучасна основа вирішення міжнародних спорів: принцип мирного вирішення міжнародних спорів чи принцип захисту прав та інтересів суб'єктів міжнародних правовідносин. *Часопис Київського університету права*. 2017. № 1. С. 358-362. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2017_1_80
23. Смешко М. І. Класифікація статусу мігрантів у міжнародному праві. *Право та державне управління*. 2017. № 3. С. 42-49. URL: <http://pdu-journal.kpu.zp.ua/issue-3-3-2017>
24. Поєдинок О. Р. Інститут громадянства в міжнародному праві: найважливіші теоретичні питання та їхні практичні наслідки. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2017. № 11. С. 169-178. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vprc_2017_11_25
25. Дракохруст. Т.В. Проблеми інституту громадянства в міжнародному праві. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 4. [Електронний ресурс]. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/6096>
26. Коваль Д. О. Міжнародне гуманітарне право в контексті міжнародного права прав людини. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2016. Т. 181. С. 144-147. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAun_2016_181_35

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

https://documents.un.org	UN Official Document System. Official website
https://legal.un.org/ilc	The International Law Commission. Official website
https://www.icj-cij.org	International Court of Justice. Official website
https://www.itlos.org	International Tribunal for the Law of the Sea. Official website
https://pca-cpa.org	Permanent Court of Arbitration. Official website
https://www.icc-cpi.int	International Criminal Court. Official website
https://www.icrc.org	International Committee of the Red Cross. Official website
https://www.rada.gov.ua	Верховна Рада України. Офіційний вебпортал.
https://minjust.gov.ua	Міністерство юстиції України. Офіційний вебсайт.
https://mfa.gov.ua	Міністерство закордонних справ України. Офіційний вебсайт.
https://www.uail.com.ua	Українська асоціація міжнародного права. Офіційний вебсайт.

Навчальне видання

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії

Укладач:

Барський Вадим Рудольфович

В авторській редакції

Підписано до друку 12.09.2024 р. Ум-друк. арк. 1,98.
Тираж 60 прим. Зам. № 2412-04.

Видавець і виготовлювач ПП «Фенікс»
(Свідощтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).

Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
e-mail: fenix-izd@ukr.net